

1. Tantárgyelem neve:	Környezetismeret tantárgypedagógia	Kreditértéke:	3
Tantárgyelem besorolása:	kötelező		
A Tantárgyelem elméleti vagy gyakorlati jellegének mértéke, "képzési karaktere":		elmélet (%):	60
		gyakorlat (%):	40
A tanóra típusa:		gyakorlat	
óraszám, az adott félévben:	8		
Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további módok, jellemzők: témakidolgozás, prezentáció			
A számonkérés módja:		gyakorlati jegy	
A tantárgyelem tantervi helye (hányadik félév):	3		
Előtanulmányi feltételek:	TT24LE10A01 (gyenge)		

Tantárgyelem-leírás:

Az érvényben lévő köznevelést irányító dokumentumok vizsgálata az elemi természettudományos nevelés szempontjából (Köznevelési törvény; Nemzeti alaptanterv (2020); kerettantervek; helyi tantervek; nevelési programok). Az Ember és természet műveltségi terület keretében zajló nevelő-oktató munka célja, feladatai az 3-4. évfolyamon.

Az elemi természettudományos fejlesztést megvalósító órák elemzésének, az óravázlatok és tervezetek készítésének speciális szempontjai. A kisiskolások tanulásának lehetséges formái, a tanulói megismerő tevékenységek játékos, életkornak megfelelő megoldásai. A képességek fejlődésének és az ismeretek elsajátításának kapcsolata, viszonya, az elsajátítható ismeretek szintje.

A kisiskolások közvetlen környezetében található élettelen anyagok és élőlények érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése, összehasonlítása, csoportosítása. A tapasztalatok szóban, rajzban és írásban történő leírása, rögzítése, ezáltal a megfigyelő-, azonosító- megkülönböztető-, leíró képességek fejlesztése.

A megismerési képességek továbbfejlesztése a már vizsgált és új élettelen anyagok és élőlények mennyiségi tulajdonságainak felismerésével, a mérőeszközök használatának tanulásával, a mérési technikák elsajátításával. A mérés módszerének alkalmazásával fejleszthető képességek.

A kisiskolások képességeinek továbbfejlesztése a környezet élettelen anyagainak és élőlényeinek kölcsönhatásokban megnyilvánuló tulajdonságainak megismerésével, egyszerű kísérleti eszközök használatának, a kísérletezés módszerének tanulásával. A kísérletezés módszerével fejleszthető képességek.

A megismerési képességek fejlesztésében alkalmazható módszerek algoritmusainak (megfigyelés, mérés, kísérlet) megismerése, a tanítási folyamatban való játékos megoldásaik, az ezekhez szükséges egyszerű eszközök megismerésének módszertana. A tanító tervező, szervező, irányító és értékelő munkája az eredményes fejlesztés érdekében.

A természettudományos nevelés során alkalmazott módszerek fejlesztéséhez kapcsolódó tanítási feladatok, munkaformák és eszközök, megválasztásuk szempontjai, jellemzésük.

A tanítás-tanulás folyamatában azon eszközök megismerése, melyek 6-10 éves korban a környezettudatos fejlesztés, a természet megismerése szempontjából a legcélravezetőbbek, a legeredményesebbek. Speciálisan értelmezett taneszközök: természetsarok és iskolakert. Jellemzésük, szerepük a természettudományos nevelés céljainak elérésében.

A természettudományos megismerő tevékenységek tanulása és a fenntarthatóságra nevelés, valamint az egészségfejlesztés céljainak, elveinek összefüggése. A fenntarthatóságra neveléshez és egészségfejlesztéshez kapcsolódó fogalmak, helyszínek, lehetőségek és módszerek a kisiskolás gyermekek természettudományos nevelésében.

A tanulmányi séták, kirándulások, tanösvények, erdei iskolák szerepe a természettudományos nevelésben, szervezésük, lebonyolításuk menete, jelentőségük a fejlesztési feladatok megoldásában, a környezethez való pozitív viszony- és magatartás, a környezettudatos gondolkodás formálásában.

Az egészség megőrzése és az egészséges életvitel összetevői közötti összefüggés felismerése, az egészséges életmód szokásainak alakítása, valamint az egészséget károsító hatások tudatos kerülésére való nevelés.

A differenciálás megvalósításának lehetőségei a természettudományos nevelés folyamatában.

A térben és időben való tájékozódási képesség fejlesztése.

Az együttműködési, kommunikációs és vitakészségek fejlesztése a megismerési folyamatban.

A természettudományos nevelés fejlesztési területei, komplexitása. Koncentráció a tantárgyon belül és más tárgyakkal.

Az ismeretek alapozása, megjelenése a magyar nyelv-és irodalom, matematika, valamint a technika és tervezés tantárgyakban 1. és 2. osztályban. Az ismeretek bővítése a Környezetismeret tantárgyon belül 3-4. osztályban.

Ellenőrzés, értékelés a természettudományos nevelés fejlesztési folyamatában.

A játékok, játékoság szerepe az elemi természettudományos megismerés folyamatában. Készségek és képességek fejlesztése a terepen a különböző tevékenységek, kiemelten a játék során. A képességek, készségek, attitűdök fejlesztését eredményező játékok megismerése, fajtái, alkalmazásuk. Szenzitív játékok a természetben.

KÖTELEZŐ IRODALOM

1. Nemzeti Alaptanterv (2020). Oktatókutató és Fejlesztő Intézet. Budapest.

2. Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyamára. Oktatókutató és Fejlesztő Intézet. Budapest.

3. Véghelyi Józsefné-Pákozdi Erika (1995): Segédanyag a természetismeret tantárgypedagógia tanulásához. ELTE TÓFK, Budapest.

4. Vásárhelyi T.–Victor A. (2010, szerk.): Nemzeti Környezeti Nevelési Stratégia – alapvetés –Magyar Környezeti Nevelési Egyesület, Budapest.

AJÁNLOTT IRODALOM

1. Kulin Eszter–Darvay Sarolta (2012): Egészségfejlesztés az iskolában. In: Darvay Sarolta (szerk.): Tanulmányok a gyermekkori egészségfejlesztés témakörben. ELTE tudományos közlemények.

2. Vastagné Bauer Zita (2011): Az értelmi képességek fejlesztése környezeti neveléssel. In: Csendes Krisztina (szerk.): Kisgyermekek, nagy problémák: 4-9 éves gyermekeket nevelő pedagógusok kézikönyve, Budapest, Raabe Kiadó, 2011. p. 2.

TUDÁS

A hallgató ismeri

- a közoktatás jelenleg érvényben lévő szabályozó dokumentumait, azok cél- és feladatrendszerét, a korosztályok nevelési-oktatási preferenciáit.

- a környezet megismeréséhez szükséges képességek, készségek fejlesztésnek alapjait, feltételeit, módszertani eljárásait, algoritmusait és ezek alkalmazását a megismeréshez a következő szinten 6-10 éves korban

- a természettudományos nevelés során alkalmazott módszerek fejlesztéséhez kapcsolódó tanítási feladatokat, munkaformákat és eszközöket

- a környezet megismeréséhez szükséges képességek, készségek fejlesztésnek alapjait, feltételeit, módszertani eljárásait, algoritmusait az adott fejlesztési szakaszban, és ezek alkalmazását a megismeréshez a következő szinten 6-10 éves korban;

- a környezetből való tapasztalatszerzés jelentőségét;

- a fenntarthatóságra nevelés és egészségfejlesztés történeti változásait, a fenntarthatóságra neveléshez és egészségfejlesztéshez kapcsolódó fogalmakat, helyszíneket, lehetőségeket és módszereket a 6-10 éves gyermekek természettudományos nevelésében.

- a tanítás-tanulás folyamatában azokat az eszközöket, melyek 6-10 éves korban a környezettudatos fejlesztés, a természet megismerése szempontjából a legcélravezetőbbek, a legeredményesebbek;

- a tanulmányi séták, kirándulások szervezésének, lebonyolításának menetét, jelentőségét a fejlesztési feladatok megoldásában, a környezethez való pozitív viszony- és magatartás, a környezettudatos gondolkodás formálásában.

- a differenciálás megvalósításának lehetőségeit a természettudományos nevelés folyamatában.

KÉPESSÉG

A hallgató képes

- megszerzett módszertani tudását az adott gyermekközösség, illetve az egyéni tanulói különbségek által megkívánt módon alkalmazni, tevékenységeiket tervezni és szervezni;
- alkalmazni a tanítás-tanulás folyamatában azokat az algoritmusokat, melyek segítik és eredményesebbé teszik a képességek fejlesztését, a tanulási folyamatok elsajátítását és az ismeretek közötti összefüggések felismerését;
- ismereteit gyarapítani a természettudományos nevelés valós környezetben zajló szakmai és pedagógiai munkájának előkészítésében és megvalósításában, felismeri szerepét a nevelő- oktató munkában;
- szemléletének formálására a környező világ és az ember kapcsolatában;
- egyszerű terepi megfigyelések, játékos ismeretszerzés tervezésére, önálló új tevékenységek és játékok kidolgozására szervezésére, megvalósítására
- a tanult játékokat, a terepen gyűjtött élményeket, tapasztalatokat és ismereteket beépíteni egész éves természettudományos nevelő munkájába, megszerzett módszertani tudását az adott gyermekközösség, illetve az egyéni tanulói különbségek által megkívánt módon alkalmazni, tevékenységeiket tervezni és szervezni;
- a fejlesztési cél, valamint az életkori sajátosságok ismeretének birtokában a tanulók eredményes, hatékony, fejlesztő hatású, differenciált értékelésére.

ATTITÚD

A hallgató a természettudományos megismerési tevékenységek módszertanának tanulása közben látja a környezethez fűződő pozitív viszony, megfelelő magatartás, életmód közötti összefüggéseket, megfelelő környezettudatos és egészségorientált szemlélettel rendelkezik. Fontosnak tartja a játékhoz, mint a gyermeki ismeretszerzés legfőbb formájához való értő és pozitív viszonyt. Fontosnak tekinti a kisgyermek segítését környezetük minél jobb megismerésében.

AUTONÓMIA-FELELŐSÉG

A hallgató

- a produktumok létrehozása és bemutatása során együttműködik társaival, tiszteletben tartja mások munkáját, érdeklődik tervezett és megvalósított tevékenységeik, eredményeik iránt;
- fontosnak tartja a differenciált nevelés-oktatás alapelveit, a természettudományos képességfejlesztés folyamatában eredményesen tudja az adott gyermekközösség és az egyéni fejlesztés által kívánt módon alkalmazni azokat;
- A hallgató a természettudományos megismerési tevékenységek módszertanának tanulása közben látja a környezethez fűződő pozitív viszony, megfelelő magatartás, életmód közötti összefüggéseket, megfelelő környezettudatos és egészségorientált szemlélettel rendelkezik.

A hallgató fontosnak tekinti a kisgyermek segítését környezetük minél jobb megismerésében. Felelősséget vállal saját, és az általa vezetett csoport természetben való viselkedéséért.

A tantárgyelem felelőse

Név:	Bauer Zita	Beosztás:	mestertanár
Tudományos fokozat:			